

Єдина уніфікована методика розрахунку вартості медичних послуг, амбулаторно-поліклінічного та стаціонарного лікування

Дана методика* визначає механізм формування медико-економічної моделі діяльності, вартості медичних послуг, амбулаторно-поліклінічного та стаціонарного лікування державних, комунальних та інших закладів охорони здоров'я. Матеріали щодо методики надали Михайло Іванович Яцюк, кандидат технічних наук, заступник головного лікаря Київської міської клінічної лікарні № 1, і Володимир Денисович Долот, кандидат наук державного управління, докторант Національної академії державного управління при Президентові України.

Медико-економічна модель діяльності ЛПЗ

У даній методиці основним елементом медико-економічної моделі діяльності лікувально-профілактичних закладів (ЛПЗ) є структурний підрозділ (СП) ЛПЗ.

Усі СП умовно поділяються на три основні групи:

- перша група (адміністративно-управлінська та господарчо-технічні СП) — це СП, які виконують функції управління й контролю ЛПЗ та надають господарчо-технічні послуги із забезпечення життєдіяльності інфраструктури ЛПЗ (адміністрація, бухгалтерія, планово-економічні СП, організаційно-методичний СП, господарчі, технічні СП і т.п.);
- друга група (допоміжні СП) — це підрозділи, які надають послуги основним СП (харчоблок, стерилізаційне відділення, приймальне відділення, реєстратура, лабораторії, діагностичні, фізіотерапевтичні, патологоанатомічні відділення, операційний блок, відділення анестезії та інтенсивної терапії і т.п.);
- третя група (основні СП) — це амбулаторно-поліклінічні та лікувально-профілактичні підрозділи (терапевтичні, неврологічні, хірургічні і т.д.), які безпосередньо надають послуги та медичну допомогу пацієнтам.

Вхідними економічними даними для розрахунку собівартості всіх СП ЛПЗ є:

- кількість штатних одиниць, фонд оплати праці; відрахування у фонд оплати праці;
- площа приміщень, які займають СП;
- вартість обладнання;
- амортизаційні відрахування (зношуваність) розраховуються відповідно до бухгалтерського обліку, якщо ця стаття видатків враховується в закладі охорони здоров'я;

*Науковий твір «Єдина уніфікована методика розрахунку вартості медичних послуг, амбулаторно-поліклінічного та стаціонарного лікування, медико-економічної моделі державних, комунальних та інших закладів охорони здоров'я». Державна служба інтелектуальної власності України. Свідчення про реєстрацію авторського права на твір № 41835 від 17.01.2012 р.

- усі матеріальні витрати згідно з кодами економічної класифікації чинного законодавства.

Вхідними медико-статистичними даними для розрахунку собівартості СП, які надають послуги, є:

- кількість видів послуг, які надавав СП за певний звітний період;
- назва виду послуги, одиниці виміру послуги, кількість послуг даного виду, наданих за певний звітний період;
- матеріальні затрати та фонд оплати праці за виконання послуги.

Вихідними даними для СП є:

1) для першої групи (адміністративно-управлінські та господарчо-технічні СП) — власна собівартість СП, собівартість внутрішньої адміністративно-управлінської послуги, собівартість внутрішньої господарсько-технічної послуги;

2) для другої і третьої групи (допоміжні і основні СП) — власна собівартість СП, собівартість СП з урахуванням наданих йому послуг іншими СП, собівартість медичних послуг, амбулаторно-поліклінічного та стаціонарного лікування, які надають допоміжні й основні СП.

Метод обчислення собівартості структурних підрозділів ЛПЗ та медичних послуг

Для обчислення собівартості в даній методиці використовується метод покрокового зниження (Step-down). Даний метод рекомендований Проектом ЄС «Сприяння реформі вторинної медичної допомоги в Україні» як найточніший метод (Рекомендації щодо подальшого розвитку вторинної медичної допомоги в Україні, 2009; <http://www.eu-shc.com.ua/>).

Доступність детального розрахунку собівартості медичних послуг — дуже важливе питання, що допомагає керівникам ЛПЗ контролювати й оцінювати ефективність роботи СП, а також встановлювати ціни на послуги.

Обчислення собівартості методом покрокового зниження (Step-down)

Обчислення собівартості — це методологія, яка допомагає визначити витрати,

що супроводжують надання певної одиниці послуги або товару.

Такою одиницею може бути окрема послуга або декілька послуг. Як тільки визначена собівартість одиниці, її можливо використовувати (разом з іншими факторами) під час визначення ціни, яка встановлюється на таку одиницю та всі подібні одиниці.

Витрати можуть бути фіксованими або змінними.

Витрати можна також поділити за ознакою прямих і непрямих витрат.

Прямі витрати — це витрати, що безпосередньо пов'язані з наданням кожної одиниці послуги і зазвичай включають витрати на заробітну платню та матеріали.

Непрямі витрати безпосередньо не пов'язані з наданням кожної одиниці послуги. Це, наприклад, витрати на обслуговування будівлі, комунальні платежі та загальне управління. Їх часто називають накладними витратами.

Накладні витрати можуть бути розподілені за різними одиницями послуг за допомогою бухгалтерського методу, що називається розподілом витрат методом покрокового зниження або розподілом накладних витрат.

Методологія step-down — поширений підхід до обчислення витрат ЛПЗ, а в Сполучених Штатах вона є обов'язковою для використання під час підготовки звітів про витрати для програм Medicare і Medicaid (двох державних програм для осіб похилого віку та малозабезпечених громадян).

Основою методу step-down є підхід, згідно з яким усі витрати необхідно розподілити за центром витрат, який може бути або центром підтримки, або центром надходжень.

Враховуючи те, що витрати виникають у кожному СП ЛПЗ, кожний СП розглядається як центр витрат.

Центри підтримки — це ті центри витрат, які забезпечують основні лікувально-діагностичні функції медичного закладу та включають зазвичай СП першої групи (адміністративно-господарчі, технічні СП) та другої групи (допоміжні СП).

Центри надходжень — це ті центри витрат, які надають медичні послуги,

амбулаторно-поліклінічне та стаціонарне лікування пацієнтам.

ЛПЗ може досить гнучко підійти до визначення критеріїв, що використовуватимуться під час вирішення того, які СП стануть центрами підтримки, а які — центрами надходжень.

Розподіл методом step-down відбувається у три кроки:

- перший крок — накопичення прямих витрат для всіх центрів витрат, розрахунок їх власної собівартості;
- другий крок — визначення основи розподілу;
- третій крок — розподіл накладних витрат.

Час довів, що даний метод є найточнішим. Головна його перевага в тому, що він розподіляє непрямі витрати за іншими сферами підтримки до розподілу за центрами надходжень.

Методика дозволяє розраховувати собівартість послуг трьома методами:

- 1) нормативним;
- 2) витратним;
- 3) нормативно-витратним.

Нормативний метод застосовується за необхідності провести розрахунок кошторису ЛПЗ за наперед заданими відомими нормативними (плановими) витратами на надання послуг, трудові та матеріальні ресурси всієї інфраструктури ЛПЗ. Він дає можливість розраховувати різні варіанти кошторису ЛПЗ залежно від введеного варіанта набору вхідних нормативних даних і використовується для медико-економічного моделювання і прогнозування перспектив розвитку ЛПЗ.

Витратний метод передбачає розрахунок собівартості СП і собівартості всіх послуг за фактичними витратами за певний звітний період.

Нормативно-витратний метод полягає в застосуванні комбінованого підходу під час розрахунку собівартості СП, коли частина витрат обчислюється на основі витратного методу за фактичними витратами, а частина витрат нормативним методом — за плановими витратами. Даний метод для спрощення розрахунків передбачає раціональне поєднання фактичних і планових витрат без значних втрат точності.

Розрахунок власної собівартості всіх структурних підрозділів ЛПЗ

Видатки (витрати) ЛПЗ групуються за економічними елементами і калькуляційними статтями. Групування видатків за калькуляційними статтями відображає їх склад залежно від напрямку видатків з надання послуги.

До витрат, які входять у собівартість послуги, відповідно до діючої системи бухгалтерської звітності України для бюджетних ЛПЗ належать види, приведені в таблиці.

Собівартість ЛПЗ є сумою власних собівартостей усіх СП та обчислюється за формулою (1):

$$C = \sum_{m=1}^M \sum_{n=1}^{N_m} CB_{m,n} \quad (1),$$

де
 $m = 1, 2, 3;$

$M = 3$ — кількість груп, на які розподіляються всі СП ЛПЗ;

$n = 1, 2, \dots, N_{m-1}, N_m$ — порядковий номер СП в m -й групі;

N_m — кількість СП в m -й групі;

при $m = 1$ $N_m = N_1 = 2$; у першій групі тільки два СП (адміністративно-управлінський та господарчо-технічний);

при $m = 2$ $N_m = N_2$; N_2 — кількість СП в другій групі;

при $m = 3$ $N_m = N_3$; N_3 — кількість СП в третій групі;

C — собівартість ЛПЗ;

$CB_{m,n}$ — власна собівартість m, n -го структурного підрозділу ЛПЗ, який відноситься до m -ї групи з порядковим номером n .

Власна собівартість m, n -ого підрозділу є сумою всіх його прямих і непрямих витрат і обчислюється за формулою (2):

$$CB_{m,n} = Z1110_{m,n} + Z1120_{m,n} + MZ_{m,n} + Z1135_{m,n} + KE_{m,n} + AB_{m,n} \quad (2),$$

де

$CB_{m,n}$ — власна собівартість m, n -го СП;

$Z1110$ — витрати на оплату праці ЛПЗ;

$Z1110_{m,n}$ — витрати на оплату праці m, n -го СП;

$Z1120$ — нарахування на оплату праці ЛПЗ;

$Z1120_{m,n}$ — нарахування на оплату праці m, n -го СП;

$MZ_{m,n}$ — власні матеріальні затрати m, n -го СП;

$$MZ_{m,n} = Z1131_{m,n} + Z1132_{m,n} + Z1133_{m,n} + Z1134_{m,n} + Z1140_{m,n} \quad (2.1),$$

де

$Z1131$ — витрати на предмети, матеріали та інвентар ЛПЗ;

$Z1131_{m,n}$ — витрати на предмети, матеріали та інвентар m, n -го СП;

$Z1132$ — витрати на медикаменти та перев'язувальні матеріали ЛПЗ;

$Z1132_{m,n}$ — витрати на медикаменти та перев'язувальні матеріали m, n -го СП;

$Z1133$ — витрати на продукти харчування ЛПЗ;

$Z1133_{m,n}$ — витрати на продукти харчування m, n -го СП;

$Z1134$ — витрати на оплату послуг (крім комунальних) ЛПЗ;

$Z1134_{m,n}$ — витрати на оплату послуг (крім комунальних) m, n -го СП;

$Z1140$ — витрати на відрядження ЛПЗ;

$Z1140_{m,n}$ — витрати на відрядження m, n -го СП.

$$Z1135_{m,n} = Z1135 \cdot \frac{Z1110_{m,n}}{Z1110} \quad (2.2),$$

де

$Z1135_{m,n}$ — інші витрати m, n -го СП (сплата податків, платежі в бюджет і т.п.);

$Z1135$ — інші витрати ЛПЗ (сплата податків, платежі в бюджет і т.п.);

$KE_{m,n}$ — власні непрямі витрати на комунальні послуги та енергоносії m, n -го СП.

$$KE_{m,n} = \frac{S_{m,n}}{S} \cdot (Z1161 + Z1162 + Z1163 +$$

$$+ Z1164 + Z1165 + Z1166) \quad (2.3),$$

де

$Z1161$ — витрати на оплату теплопостачання ЛПЗ;

$Z1162$ — витрати на оплату водопостачання та водовідведення ЛПЗ;

$Z1163$ — витрати на оплату електроенергії ЛПЗ;

$Z1164$ — витрати на оплату природного газу ЛПЗ;

$Z1165$ — витрати на оплату інших комунальних послуг ЛПЗ;

$Z1166$ — витрати на оплату інших енергоносіїв;

AB — амортизаційні відрахування ЛПЗ;

$S_{m,n}$ — площа, яку займає m, n -й СП;

S — площа ЛПЗ без врахування площ, переданих в оренду;

$AB_{m,n}$ — амортизаційні відрахування m, n -го СП.

Собівартість ЛПЗ обчислюється за формулою (3):

$$C = Z1110 + Z1120 + Z1131 + Z1132 +$$

$$+ Z1133 + Z1134 + Z1135 + Z1140 + AB + Z1161 +$$

$$+ Z1162 + Z1163 + Z1164 + Z1165 + Z1166 \quad (3).$$

У разі якщо в ЛПЗ не ведеться (або ведеться не в повному обсязі) облік видатків $Z1131_{m,n}$; $Z1132_{m,n}$; $Z1134_{m,n}$ окремо за структурними підрозділами, то їх можна приблизно розрахувати наступним чином:

$$Z1131_{m,n} = Z1131 \cdot \frac{Z1110_{m,n}}{Z1110} \quad (4);$$

$$Z1134_{m,n} = Z1134 \cdot \frac{Z1110_{m,n}}{Z1110} \quad (5);$$

$$Z1132_{m,n} = Z1132 \cdot \frac{Z1110_{m,n}}{Z1110_{2-3}} \quad (6),$$

Таблиця Види витрат, які входять у собівартість послуги, відповідно до діючої системи бухгалтерської звітності України для бюджетних ЛПЗ

Статті витрат згідно з кодами економічної класифікації видатків бюджету	Коди видатків	Найменування витрат в методиці	Прямі/непрямі витрати
Оплата праці працівників бюджетних установ	1110	Z1110	прямі
Нарахування на заробітну плату	1120	Z1120	прямі
Предмети, матеріали, обладнання та інвентар, у тому числі м'який інвентар та обмундирування	1131	Z1131	прямі
Медикаменти та перев'язувальні матеріали	1132	Z1132	прямі
Продукти харчування	1133	Z1133	прямі
Оплата послуг (крім комунальних)	1134	Z1134	прямі
Інші видатки (сплата податків, платежі в бюджет і т.п.)	1135	Z1135	непрямі
Видатки на відрядження	1140	Z1140	прямі
Оплата теплопостачання	1161	Z1161	непрямі
Оплата водопостачання та водовідведення	1162	Z1162	непрямі
Оплата електроенергії	1163	Z1163	непрямі
Оплата природного газу	1164	Z1164	непрямі
Оплата інших комунальних послуг	1165	Z1165	непрямі
Оплата інших енергоносіїв	1166	Z1166	непрямі

де
 $Z1110_{2,3}$ — витрати на оплату праці СП другої та третьої групи (допоміжні та основні СП) за винятком СП другої групи, які не мають витрат статті Z1132 (наприклад СП_{2,1} — пральня; СП_{2,2} — стерилізаційна; СП_{2,4} — харчоблок тощо).

Розрахунок собівартості внутрішньої адміністративно-управлінської та господарчо-технічної послуги підрозділу першої групи

Собівартість внутрішньої адміністративно-управлінської послуги є відношенням суми власної собівартості всіх адміністративних СП до кількості штатних одиниць ЛПЗ без урахування кількості штатних одиниць адміністративних СП і розраховується за формулою (7):

$$CB_{\text{внут}} = BC_{1,1} / (KP - KP_{1,1}) \quad (7),$$

де

$CB_{\text{внут}}$ — собівартість внутрішньої адміністративно-управлінської послуги;
 $BC_{1,1}$ — власна собівартість усіх адміністративних СП;
 $KP_{1,1}$ — кількість штатних одиниць усіх адміністративних СП;
 KP — кількість штатних одиниць ЛПЗ, яка розраховується за формулою:

$$KP = \sum_{m=1}^M \sum_{n=1}^{N_m} KP_{m,n} \quad (7.1),$$

де $M=3$, кількість груп, на які поділено всі СП ЛПЗ;

N_m — кількість СП в m -й групі;

$KP_{m,n}$ — кількість штатних одиниць m , n -го СП.

Собівартість внутрішньої адміністративно-управлінської послуги — це нормована величина власної собівартості адміністративно-управлінських СП на одну штатну одиницю ЛПЗ (без кількості штатних одиниць адміністративних СП), що показує вартість адміністративного управління на штатну одиницю ЛПЗ в гривні.

Собівартість внутрішньої господарчо-технічної послуги є відношенням суми власної собівартості всіх господарчих та технічних СП до площ будівель ЛПЗ без урахування орендованих площ, займаних орендарями, та займаних площ адміністративно-управлінськими та господарсько-технічними СП, що розраховується за формулою (8):

$$CB_{\text{госп}} = BC_{1,2} / (S - S_{1,1} - S_{1,2}) \quad (8),$$

де

$CB_{\text{госп}}$ — собівартість внутрішньої господарчо-технічної послуги;
 $BC_{1,2}$ — власна собівартість усіх господарських СП;
 $S_{1,1}$ — площа, яку займають усі адміністративні СП;
 $S_{1,2}$ — площа, яку займають усі господарські СП;
 S — площа ЛПЗ без врахування площ, переданих в оренду.

Собівартість внутрішньої господарчо-технічної послуги — це нормована власна собівартість господарчо-технічних СП на одиницю площі (квадратний метр) ЛПЗ, яку займають СП другої та третьої групи, що показує вартість господарчо-технічного обслуговування одного квадратного

метра площі СП другої та третьої групи ЛПЗ в гривні.

Введення понять собівартості внутрішньої адміністративно-управлінської послуги ($CB_{\text{внут}}$) та собівартості внутрішньої господарчо-технічної послуги ($CB_{\text{госп}}$) у подальшому значно спрощує перенесення витрат адміністративно-господарчих СП (накладних витрат) на собівартість СП другої та третьої групи, а також дозволяє порівняти ці уніфіковані показники для різних ЛПЗ.

Розрахунок собівартості структурних підрозділів другої та третьої групи з урахуванням перенесених накладних витрат підрозділів першої групи

Згідно з третім кроком методології step-down переносимо витрати адміністративно-господарчих СП на СП другої та третьої групи.

$$C1_{m,n} = CB_{m,n} + CB_{\text{внут}} \cdot KP_{m,n} + CB_{\text{госп}} \cdot S_{m,n} \quad (9),$$

де

$m = 2, 3$;

N_m — кількість СП в m -й групі;

$N_m = N_2$ при $m = 2$; N_2 — кількість СП в другій групі; $n = 1, 2, \dots, N_{2,1}, N_{2,2}$;

$N_m = N_3$ при $m = 3$; N_3 — кількість СП в третій групі; $n = 1, 2, \dots, N_{3,1}, N_{3,2}$;

$C1_{m,n}$ — собівартість m , n -го СП другої та третьої групи з урахуванням накладних витрат СП першої групи;

$CB_{m,n}$ — власна собівартість m , n -го СП другої або третьої групи;

$CB_{\text{внут}}$ — собівартість внутрішньої адміністративної послуги;

$CB_{\text{госп}}$ — собівартість внутрішньої господарчо-технічної послуги;

$KP_{m,n}$ — кількість штатних одиниць m , n -го СП другої або третьої групи;

$S_{m,n}$ — площа, яку займає m , n -й СП другої або третьої групи;

Після перенесення витрат адміністративно-управлінських та господарчо-технічних СП першої групи на СП другої та третьої групи собівартість адміністративно-управлінських та господарчо-технічних СП в подальших обчисленнях не враховується.

Розрахунок собівартості послуг структурних підрозділів другої групи

СП другої групи умовно розділимо на декілька підгруп за наступними критеріями:

- СП, які надають один вид послуг для СП другої та третьої групи (пральня, стерилізаційна тощо);
- СП, які надають один вид послуг для СП третьої групи (приймальне відділення, харчоблок, операційна, відділення анестезіології та інтенсивної терапії тощо);
- СП, які надають два і більше видів послуг для СП третьої групи.

Розрахунок собівартості послуг підрозділу «пральня»

СП «Пральня» (умовна назва СП_{2,1}) надає послуги СП другої і третьої групи.

Послугою СП_{2,1} є послуга прання білизни вагою 1 кг і її собівартість обчислюється за формулою (10):

$$CPB_{2,1} = C1_{2,1} / KPB_{2,1} \quad (10),$$

де

$CPB_{2,1}$ — собівартість послуги прання білизни вагою 1 кг;

$C1_{2,1}$ — собівартість СП «Пральня» (СП_{2,1});

$KPB_{2,1}$ — кількість послуг прання білизни, виконаний об'єм прання білизни в кілограмах СП_{2,1}.

$$KPB_{2,1} = \sum_{m=2}^M \sum_{n=1}^{N_m} KPB_{m,n} \quad (10.1),$$

де $KPB_{m,n}$ — кількість послуг, наданих СП_{2,1} для СП другої та третьої групи.

Додаток собівартості $DC_{2,1}$ для m , n -го СП від отримання послуг СП_{2,1} розраховується за формулою (11):

$$DC_{2,1} = CPB_{2,1} \cdot KPB_{m,n} \quad (11).$$

Після перенесення витрат СП_{2,1} на СП другої та третьої групи собівартість СП_{2,1} у подальших обчисленнях не враховується.

Розрахунок собівартості послуг підрозділу «стерилізаційна»

СП «Стерилізаційна» (умовна назва СП_{2,2}) надає послуги СП другої і третьої групи, окрім СП_{2,1}.

Послугою СП_{2,2} є послуга стерилізації 1 упаковки (бікса, крафт-папір об'ємом 1 л), і її собівартість обчислюється за формулою (12):

$$CST_{2,2} = (C1_{2,2} + DC_{2,1}) / KST_{2,2} \quad (12),$$

де

$DC_{2,1}$ — додаток собівартості від СП_{2,1};

$CST_{2,2}$ — собівартість послуги стерилізації однієї упаковки;

$C1_{2,2}$ — собівартість СП «Стерилізаційна» (СП_{2,2});

$KST_{2,2}$ — кількість простерилізованих біксів СП_{2,2} за звітний період.

$$KU_{2,2} = \sum_{m=2}^M \sum_{n=1}^{N_m} KU_{m,n} \quad (12.1),$$

де

$KST_{m,n}$ — кількість послуг, які надані СП_{2,2} для СП другої та третьої групи.

Додаток собівартості $DC_{2,2}$ для m , n -го СП від отримання послуг СП_{2,2} розраховується за формулою (13):

$$DC_{2,2} = CST_{2,2} \cdot KST_{m,n} \quad (13).$$

Після перенесення витрат СП_{2,2} на СП другої та третьої групи собівартість СП_{2,2} у подальших обчисленнях не враховується.

Розрахунок собівартості послуг підрозділу «приймальне відділення»

СП «Приймальне відділення» (умовна назва СП_{2,3}) надає послуги СП третьої групи.

Послугою СП_{2,3} є послуга з прийомом одного хворого і її собівартість обчислюється за формулою (14):

$$CPW_{2,3} = (C1_{2,3} + DC_{2,1} + DC_{2,2}) / KX_{2,3} \quad (14),$$

де

$DC_{2,1}$ — додаток собівартості від СП_{2,1} (пральня);

$DC_{2,2}$ — додаток собівартості від СП_{2,2} (стерилізаційна);

$CPW_{2,3}$ — собівартість послуги з прийомом одного хворого;

$C1_{2,3}$ — собівартість СП_{2,3} (приймальне відділення);

$KX_{2,3}$ — кількість прийнятих хворих СП_{2,3}, що розраховується за формулою:

$$KX_{2,3} = \sum_{n=1}^{N_3} KX_{3,n} \quad (14.1),$$

де
 $KX_{m,n}$ — кількість послуг, наданих $CP_{2,3}$ для СП третьої групи.

Додаток собівартості $DC_{2,3}$ для m, n -го СП від отримання послуг $CP_{2,3}$ розраховується за формулою (15):

$$DC_{2,3} = CPW_{2,3} \cdot KX_{m,n} \quad (15).$$

Після перенесення витрат $CP_{2,3}$ на СП третьої групи собівартість $CP_{2,3}$ у подальших обчисленнях не враховують.

Розрахунок собівартості послуги підрозділу «харчоблок»

СП «Харчоблок» (умовна назва $CP_{2,4}$) надає послуги СП третьої групи. Послугою $CP_{2,4}$ є приготування лікувального харчування для одного хворого на один день, її собівартість обчислюється за формулою (16):

$$CLX_{2,4} = (C1_{2,4} + DC_{2,1}) / K LX_{2,4} \quad (16),$$

де
 $DC_{2,1}$ — додаток собівартості від $CP_{2,1}$ (пральня);

$CLX_{2,4}$ — собівартість послуги приготування лікувального харчування для одного хворого на один день;

$C1_{2,4}$ — собівартість СП «Харчоблок» ($CP_{2,4}$);

$K LX_{2,4}$ — кількість послуг приготування лікувального харчування $CP_{2,4}$:

$$K LX_{2,4} = \sum_{n=1}^{N_3} K LX_{3,n} \quad (16.1),$$

де
 $K LX_{3,n}$ — кількість послуг, наданих $CP_{2,4}$ для СП третьої групи.

Додаток собівартості $DC_{2,4}$ для m, n -го СП від отримання послуг $CP_{2,4}$ розраховується за формулою (17):

$$DC_{2,4} = CLX_{2,4} \cdot K LX_{3,n} \quad (17).$$

Після перенесення витрат $CP_{2,4}$ на СП третьої групи собівартість $CP_{2,4}$ у подальших обчисленнях не враховують.

Розрахунок собівартості послуги підрозділу «операційна»

СП «Операційна» (умовна назва $CP_{2,5,i}$) надає послуги СП третьої групи. Послугою $CP_{2,5,i}$ є послуга забезпечення роботи j -ої операційної зали протягом 1 год, її собівартість обчислюється за формулою (18):

$$COZ_{2,5,i} = (C1_{2,5,i} + DC_{2,1} + DC_{2,2}) / KOZ_{2,5,i} \quad (18),$$

де
 $DC_{2,1}$ — додаток собівартості від $CP_{2,1}$ (пральня);

$DC_{2,2}$ — додаток собівартості від $CP_{2,2}$ (стерилізаційна);

$COZ_{2,5,i}$ — собівартість послуги забезпечення роботи j -ї операційної зали протягом 1 год;

$C1_{2,5,i}$ — собівартість СП «Операційна» ($CP_{2,5,i}$);

$KOZ_{2,5,i}$ — кількість годин роботи операційної зали $CP_{2,5,i}$ за звітний період.

Додаток собівартості $DC_{2,5,i}$ для n -го СП третьої групи від отримання послуг $CP_{2,5,i}$ розраховується за формулою (19):

$$DC_{2,5,i} = COZ_{2,5,i} \cdot KOZ_{3,n} \quad (19).$$

Після перенесення витрат $CP_{2,5,i}$ на СП третьої групи собівартість $CP_{2,5,i}$ у подальших обчисленнях не враховують.

Розрахунок собівартості послуги СП анестезіології та інтенсивної терапії

СП анестезіології та інтенсивної терапії (умовна назва $CP_{2,6}$) надає послуги СП третьої групи.

Послугою $CP_{2,6,i}$ є послуга реанімації (перебування одного хворого в $CP_{2,6,i}$ протягом 1 доби), її собівартість обчислюється за формулою (20):

$$CRA_{2,6,i} = C1_{2,6,i} / KRA_{2,6,i} \quad (20),$$

де
 $CRA_{2,6,i}$ — собівартість послуги реанімації (перебування одного хворого в $CP_{2,6,i}$ протягом 1 доби);

$C1_{2,6,i}$ — собівартість СП анестезіології та інтенсивної терапії ($CP_{2,6,i}$);

$KRA_{2,6,i}$ — кількість послуг реанімації (кількість ліжко-днів, проведених в $CP_{2,6,i}$).

Додаток собівартості $DC_{2,6,i}$ для n -го СП третьої групи від отримання послуг $CP_{2,6,i}$ розраховується за формулою (21):

$$DC_{2,6,i} = CRA_{2,6,i} \cdot KRA_{3,n} \quad (21).$$

Після перенесення витрат $CP_{2,6,i}$ на СП третьої групи собівартість $CP_{2,6,i}$ у подальших обчисленнях не враховують.

Розрахунок собівартості діагностичних, лабораторних, консультативних, лікувальних та профілактичних послуг СП другої групи, які надають дві і більше послуг

Вихідною продукцією параклінічних підрозділів є медичні процедури (послуги) (дослідження, аналізи, консультації тощо), які виконуються на замовлення для підрозділів другої та третьої групи, а, можливо, й для зовнішніх замовників.

Собівартість медичних процедур і їх кількість для n -го параклінічного підрозділу другої групи зв'язані співвідношенням (22):

$$CP_{2,n} = \sum_{i=1}^{N_2} C MP_{2,n,i} \cdot K MP_{2,n,i} \quad (22),$$

де
 $n = 7, 8, \dots, N_{2-1}, N_2$;

$$i = 1, 2, \dots, I_{n-1}, I_n;$$

I_n — кількість видів медичних процедур (послуг) n -го підрозділу другої групи;

$CP_{2,n}$ — повна собівартість n -го параклінічного підрозділу другої групи;

$C MP_{2,n,i}$ — собівартість i -го виду медичних послуг n -го підрозділу другої групи;

$K MP_{2,n,i}$ — кількість досліджень (аналізів, консультацій тощо) i -го виду медичних послуг n -го підрозділу другої групи.

Сумарна кількість медичних послуг параклінічних СП другої групи $K MP_2$ обчислюється за формулою (23):

$$K MP_2 = \sum_{n=7}^{N_2} \sum_{i=1}^{I_n} K MP_{2,n,i} \quad (23).$$

Повна собівартість n -ого параклінічного підрозділу другої групи $CP_{2,n}$ обчислюється за формулою (24):

$$CP_{2,n} = Z1110_{2,n} + MZ_{2,n} + HBP_{2,n} \quad (24),$$

де
 $Z1110_{2,n}$ — витрати на оплату праці $CP_{2,n}$;

$MZ_{2,n}$ — власні матеріальні витрати $CP_{2,n}$;

$HBP_{2,n}$ — повні накладні витрати $CP_{2,n}$;

$$HBP_{2,n} = HBB_{2,n} + HB1_{2,n} + HB2_{2,n} \quad (24.1),$$

де
 $HBB_{2,n}$ — власні накладні витрати $CP_{2,n}$;
 $HBB_{2,n} = Z1120_{2,n} + IW_{2,n} + KE_{2,n} + AB_{2,n}$ (24.2);

де
 $Z1120_{2,n}$ — нарахування на оплату праці $CP_{2,n}$;

$IW_{2,n}$ — власні інші витрати (сплата податків, платежів в бюджет і т.п.) $CP_{2,n}$;

$KE_{2,n}$ — власні витрати на комунальні послуги та енергоносії $CP_{2,n}$;

$AB_{2,n}$ — амортизаційні відрахування $CP_{2,n}$;

$HB1_{2,n}$ — додаткові накладні витрати $CP_{2,n}$ за рахунок адміністративно-господарських послуг, отриманих від $CP_{1,1}$ та $CP_{1,2}$ першої групи.

$$HB1_{2,n} = C_{ВВП} \cdot KP_{2,n} + C_{ВВП} \cdot S_{2,n} \quad (24.3),$$

де
 $C_{ВВП}$ — собівартість внутрішньої адміністративної послуги;

$KP_{2,n}$ — кількість штатних одиниць n -го СП другої групи;

$S_{ВВП}$ — собівартість внутрішньої господарської послуги;

$S_{2,n}$ — площа, яку займає n -й СП другої групи;

$HB2_{2,n}$ — накладні витрати $CP_{2,n}$ за рахунок послуг, отриманих від $CP_{2,1}$ та $CP_{2,2}$ другої групи.

$$HB2_{2,n} = CPB_{2,1} \cdot KPB_{2,n} + CST_{2,2} \cdot KST_{2,n} \quad (24.4),$$

де
 $C_{PB2,1}$ — собівартість послуги прання білизни вагою 1 кг;

$KPB_{2,n}$ — кількість послуг, наданих $CP_{2,1}$ для $CP_{2,n}$;

$CST_{2,2}$ — собівартість послуги стерилізації однієї упаковки об'ємом 1 л;

$KST_{2,n}$ — кількість послуг, наданих $CP_{2,2}$ для $CP_{2,n}$.

Власні витрати на оплату праці i -го виду медичної послуги $Z1110_{2,n,i}$ обчислюється за формулою (25):

$$Z1110_{2,n,i} = T_L \cdot ZP_L + T_{C MP} \cdot ZP_{C MP} + T_{M MP} \times ZP_{M MP} \quad (25),$$

де
 T_L — час виконання лікарем i -го виду медичної послуги в $CP_{2,n}$ (у хвилиналих);

ZP_L — середня заробітна плата лікаря за 1 хв у звітний період;

$T_{C MP}$ — час виконання середнім медичним персоналом i -го виду медичної послуги в $CP_{2,n}$ (у хвилиналих);

$ZP_{C MP}$ — середня заробітна плата за 1 хв середнього медичного персоналу;

$T_{M MP}$ — час виконання молодшим медичним персоналом i -го виду медичної послуги в $CP_{2,n}$ (у хвилиналих);

$ZP_{M MP}$ — середня заробітна плата за 1 хв молодшого медичного персоналу.

Норми витрат часу медичного персоналу визначаються відповідно до нормативних документів, а у разі їх відсутності затверджуються на підставі актів хронометражу часу виконання i -го виду медичної послуги.

Власні матеріальні витрати i -го виду медичної послуги $CP_{2,n}$ $MZ_{2,n,i}$ обчислюється за формулою (26):

$$MZ_{2,n,i} = \sum_{j=1}^J VLZ_{i,j} \cdot KLZ_{i,j} \quad (26),$$

де

$VLZ_{i,j}$ — повні накладні витрати $CP_{2,n}$;

$KLZ_{i,j}$ — кількість витрат $CP_{2,n}$ на i -й вид медичної послуги j -ої групи.

J_i — кількість найменувань лікарських засобів та виробів медичного призначення для i -го виду медичної послуги $СП_{2,n}$;

VLZ_{ij} — вартість за одиницю виміру j -го лікарського засобу або виробу медичного призначення для i -го виду медичної послуги $СП_{2,n}$;

KLZ_{ij} — кількість одиниць j -го лікарського засобу або виробу медичного призначення для i -го виду медичної послуги $СП_{2,n}$.

Собівартість медичних процедур (послуг) та їх кількість для n -го параклінічного підрозділу другої групи зв'язані наступними співвідношеннями (системою лімітних рівнянь) 27, 27.1–27.3:

$$CMP_{2,n,i} = Z1110_{2,n,i} + MZ_{2,n,i} + HBP_{2,n,i} \quad (27),$$

де $CMP_{2,n,i}$ — собівартість i -го виду медичної послуги $СП_{2,n}$;

$Z1110_{2,n,i}$ — власні витрати на оплату праці i -го виду медичної послуги $СП_{2,n}$;

$MZ_{2,n,i}$ — власні матеріальні витрати i -го виду медичної послуги $СП_{2,n}$;

$HBP_{2,n,i}$ — повні накладні витрати i -го виду медичної послуги $СП_{2,n}$.

$$Z1110_{2,n} = \sum_{i=1}^n Z1110_{2,n,i} \cdot KMP_{2,n,i} \quad (27.1).$$

$$MZ_{2,n} = \sum_{i=1}^n MZ_{2,n,i} \cdot KMP_{2,n,i} \quad (27.2).$$

$$HBP_{2,n} = \sum_{i=1}^n HBP_{2,n,i} \cdot KMP_{2,n,i} \quad (27.3).$$

Для розрахунку собівартості i -го виду медичної послуги $CMP_{2,n,i}$ $СП_{2,n}$ необхідно провести розрахункову (нормативну) калькуляцію власних витрат на оплату праці i -го виду медичної послуги $СП_{2,n}$ $HZ1110_{2,n,i}$ та розрахункову (нормативну) калькуляцію власних матеріальних витрат i -го виду медичної послуги $HMZ_{2,n,i}$.

З розрахункових (нормативних) величин власних витрат на оплату праці i -го виду медичної послуги $СП_{2,n}$ $HZ1110_{2,n,i}$ та розрахункових (нормативних) величин власних матеріальних витрат i -го виду медичної послуги $HMZ_{2,n,i}$ обчислюємо розрахункові (нормативні) власні витрати на оплату праці $СП_{2,n}$ $HZ1110_{2,n}$ та розрахункові (нормативні) власні матеріальні витрати $СП_{2,n}$ $HMZ_{2,n}$ за формулами (28) та (29):

$$HZ1110_{2,n} = \sum_{i=1}^n HZ1110_{2,n,i} \cdot KMP_{2,n,i} \quad (28).$$

$$HMZ_{2,n} = \sum_{i=1}^n HMZ_{2,n,i} \cdot KMP_{2,n,i} \quad (29).$$

Собівартість i -го виду медичної послуги $CMP_{2,n,i}$ $СП_{2,n}$ обчислюється за формулою (30):

$$CMP_{2,n,i} = HZ1110_{2,n,i} + HZ1110_{2,n} / Z1110_{2,n} + HMZ_{2,n,i} + HMZ_{2,n} / MZ_{2,n} + HBP_{2,n,i} \times HZ1110_{2,n} / Z1110_{2,n} \quad (30).$$

Розрахунок собівартості лікувальних підрозділів третьої групи

До третьої групи належать СП, які безпосередньо здійснюють лікувальний процес, — профільні відділення стаціонару, денні стаціонари всіх типів, відділення (кабінети) амбулаторно-поліклінічної служби.

Повна собівартість лікувальних СП третьої групи (умовна назва $СП_{3,n}$) обчислюється за формулою (31):

$$CP_{3,n} = CB_{3,n} + DC1_{3,n} + DC21_{3,n} + DC2N_{3,n} \quad (31),$$

де $CP_{3,n}$ — повна собівартість n -го $СП_{3,n}$ третьої групи;

$n = 1, 2, \dots, N_{3,1}, N_3$;

N_3 — кількість СП в третій групі;

$CB_{3,n}$ — власна собівартість $СП_{3,n}$;

$DC1_{3,n}$ — додаток до собівартості $СП_{3,n}$ за рахунок отриманих адміністративно-господарських послуг від СП першої групи.

$$DC1_{3,n} = C_{ВАП} \cdot KP_{3,n} + C_{ВТП} \cdot S_{3,n} \quad (31.1),$$

де $C_{ВАП}$ — собівартість внутрішньої адміністративної послуги;

$KP_{3,n}$ — кількість штатних одиниць n -го СП третьої групи;

$C_{ВТП}$ — собівартість внутрішньої господарської послуги;

$S_{3,n}$ — площа, яку займає n -й СП третьої групи;

$DC21_{3,n}$ — додаток до собівартості $СП_{3,n}$ за рахунок отриманих параклінічних послуг від СП другої групи, які надають один вид послуг.

$$DC21_{3,n} = CPB_{2,1} \cdot KPB_{3,n} + CST_{2,2} \cdot KST_{3,n} + CPW_{2,3} \cdot KX_{3,n} + CLX_{2,4} \cdot KLX_{3,n} + COZ_{2,5} \times KOZ_{3,n} + CRA_{2,6} \cdot KRA_{3,n} \quad (31.2),$$

де $CPB_{2,1}$ — собівартість послуги прання білизни вагою 1 кг;

$KPB_{3,n}$ — кількість послуг, наданих $СП_{2,1}$ для $СП_{3,n}$ (об'єм прання білизни в кілограмах);

$CST_{2,2}$ — собівартість послуги стерилізації однієї упаковки;

$KST_{2,n}$ — кількість послуг, наданих $СП_{2,2}$ для $СП_{3,n}$;

$CPX_{2,3}$ — собівартість послуги з прийому одного хворого;

$KPX_{3,n}$ — кількість прийнятих хворих $СП_{2,3}$ для $СП_{3,n}$;

$CLX_{2,4}$ — собівартість послуги приготування лікувального харчування для одного хворого на 1 день;

$KLX_{3,n}$ — кількість послуг, наданих $СП_{2,4}$ для $СП_{3,n}$;

$COZ_{2,5}$ — собівартість послуги забезпечення роботи операційної зали протягом 1 год;

$KOZ_{3,n}$ — кількість послуг (годин роботи операційної зали), наданих $СП_{2,5}$ для $СП_{3,n}$;

$CRA_{2,6}$ — собівартість послуги реанімації (перебування одного хворого в $СП_{2,6}$ протягом 1 доби);

$KRA_{3,n}$ — кількість послуг реанімації (кількість ліжко-днів), наданих $СП_{2,6}$ для $СП_{3,n}$;

$DC2N_{3,n}$ — додаток до собівартості $СП_{3,n}$ за рахунок отриманих параклінічних послуг від СП другої групи, які надають два і більше видів послуг.

$$DC2N_{3,n} = \sum_{i=1}^n CMP_{2,n,i} \cdot KMP_{3,n,i} \quad (31.3),$$

де

$n = 7, 8, \dots, N_{2,1}, N_2$;

$i = 1, 2, \dots, I_{n-1}, I_n$;

I_n — кількість видів медичних процедур n -го підрозділу другої групи;

$CMP_{2,n,i}$ — собівартість i -ї медичної процедури n -го підрозділу другої групи;

$KMP_{3,n,i}$ — кількість медичних процедур i -ї медичної процедури наданих $СП_{2,n}$ для $СП_{3,n}$.

Розрахунок вартості стаціонарної медичної допомоги

На сьогодні в більшості країн світу існують різні системи розрахунку оплати наданої стаціонарної медичної допомоги, які розділяються на 3 основні види:

- 1) оплата за кількістю днів, протягом яких хворий перебував у стаціонарі;
- 2) оплата за нозологіями;
- 3) сумарна оплата вартості проведених лікувально-діагностичних заходів, у тому числі хірургічних втручань.

Дана методика дозволяє провести розрахунок вартості лікування за всіма трьома видами системи оплати надання стаціонарної медичної допомоги і в разі необхідності провести порівняння першого й другого видів оплати з третім — найбільш точним.

Оплата за кількістю днів лікування в стаціонарі

Перший вид оплати за кількістю днів, протягом яких пацієнт перебував у стаціонарі ($СП$ третьої групи) називається простим і собівартість лікування окремого хворого розраховується за формулою (32):

$$CL1_{3,n,k} = CLD1_{3,n} \cdot KLD_{3,n,k} \quad (32),$$

де

$CL1_{3,n,k}$ — собівартість лікування k -го хворого в $СП_{3,n}$ обчислена за простим (першим) видом оплати стаціонарної медичної допомоги;

$CLD1_{3,n}$ — собівартість одного ліжко-дня знаходження та лікування пацієнта в n -му підрозділі третьої групи, яка включає собівартість готельних послуг, усі медичні процедури, операції, послуги реанімації та вартість медикаментів, тобто повну собівартість лікування одного ліжко-дня в даному підрозділі.

$$CLD1_{3,n} = CP_{3,n} / KLD_{3,n} \quad (32.1),$$

де

$CP_{3,n}$ — повна собівартість n -го підрозділу третьої групи $СП_{3,n}$ з урахуванням собівартості всіх наданих йому послуг $СП$ другої групи за звітний період;

$KLD_{3,n}$ — кількість ліжко-днів у $СП_{3,n}$ за звітний період.

$$KLD_{3,n} = \sum_{k=1}^{KPX_{3,n}} KLD_{3,n,k} \quad (32.2),$$

де

$KPX_{3,n}$ — кількість пролікованих хворих в $СП_{3,n}$ за звітний період;

$KLD_{3,n,k}$ — кількість ліжко-днів, проведених k -м хворим у $СП_{3,n}$.

При простому виді оплати ставка з оплати при надходженні хворого до стаціонару є фіксованою для кожного лікувального підрозділу, залежить тільки від кількості ліжко-днів і досить часто може не відповідати реальній вартості медичних послуг, які були надані йому в лікувально-профілактичному закладі. Дана система є досить простою для розрахунку з адміністративної точки зору як для платника, так і для надавача медичних послуг.

Оплата за нозологіями

Оплата за нозологіями базується на певних положеннях. Так, у кожному стаціонарі, їх мережі на адміністративному (місцевому) або на загальнодержавному рівні розраховується приблизна середня вартість лікування пацієнтів з тими чи іншими захворюваннями, які розглядаються як можлива профільна патологія. Відповідно до цього за кожною нозологією «закріплюються» відповідний перелік та вартість медикаментів і лікувально-діагностичних процедур. Вартість лікування ускладнень чи супутньої патології може бути розрахована в кожному випадку окремо чи передбачена та калькульована наперед.

Система оплати за нозологіями є пріоритетною в багатьох розвинених країнах світу. Для неї характерні: зацікавленість працівників лікувально-профілактичних закладів у зниженні собівартості лікування в кожному окремому випадку без зниження якості медичних послуг шляхом скорочення середнього терміну перебування у стаціонарі, «звуженні» набору діагностичних та терапевтичних процедур, підвищенні інтенсивності лікування, спеціалізації клініки, більш активний пошук вигідних пропозицій для закупівлі лікарських засобів, медичного та лабораторного обладнання, реактивів тощо. Паралельно лікувально-профілактичний заклад буде зацікавлений у збільшенні кількості госпіталізацій. Це може відобразитися як у поступовому зниженні «тарифів» на лікування та підвищенні якості медичних послуг, так і в необґрунтованих та повторних госпіталізаціях.

Собівартість лікування k -ї нозології в n -му підрозділі третьої групи розраховується за формулою (33):

$$CLN_{3,n,k} = CLD2_{3,n} \cdot KLD_{3,n,k} + \sum_{i=1}^{lk} (CMP_i \cdot KMP_i) + COZ_{2,5} \cdot T_k + CLX_{2,4} \cdot KLD_{3,n,k} + MD_{3,n,k} + CRE_{2,6} \cdot RE_{3,n,k} \quad (33),$$

де $CLN_{3,n,k}$ — собівартість лікування k -ї нозології в n -му підрозділі третьої групи, обчислена за другим видом оплати стаціонарної медичної допомоги;

$CLD2_{3,n}$ — собівартість одного ліжко-дня знаходження та лікування пацієнта в n -му підрозділі третьої групи, яка включає собівартість готельних послуг та всіх лікувальних процедур, які надаються співробітниками даного підрозділу;

$$CLD2_{3,n} = (CP_{3,n} - CP_{2N}) / KLD_{3,n} \quad (33.1),$$

де $CP_{3,n}$ — повна собівартість n -го підрозділу третьої групи $CP_{3,n}$;

CP_{2N} — собівартість СП другої групи, собівартість послуг яких прямо вирахована у формулі (22);

$KLD_{3,n}$ — кількість ліжко-днів у $CP_{3,n}$ за звітний період;

$KXB_{3,n}$ — кількість хворих, пролікованих в $CP_{3,n}$ за звітний період;

$KLD_{3,n,k}$ — середньостатистична кількість ліжко-днів лікування хворого згідно зі стандартами лікування k -ї нозології;

$CLX_{2,4}$ — собівартість лікувального харчування на 1 ліжко-день;

CMP_i — собівартість i -ї медичної процедури СП другої групи, проведеної хворому;

KMP_i — кількість одиниць i -ї медичної процедури n -го підрозділу другої групи згідно зі стандартами лікування k -ї нозології;

l_k — кількість медичних процедур (послуг) СП другої групи, необхідних на весь курс лікування згідно зі стандартами лікування k -ї нозології;

$COZ_{2,5}$ — собівартість 1 год роботи операційної;

T_k — середньостатистична тривалість операції в годинах для k -ї нозології згідно зі стандартами лікування k -ї нозології;

$MD_{3,n,k}$ — вартість медикаментів, необхідних на весь курс лікування k -ї нозології згідно зі стандартами лікування k -ї нозології;

$KRE_{3,n,k}$ — середньостатистична кількість ліжко-днів лікування k -ї нозології в підрозділі анестезіології та інтенсивної терапії;

$CRE_{2,6}$ — собівартість одного ліжко-дня знаходження хворого в підрозділі анестезіології та інтенсивної терапії.

Сумарна оплата вартості проведених лікувально-діагностичних заходів та хірургічних втручань

Система нарахувань оплати, яка ґрунтується на вартості кожної лікувально-діагностичної процедури, є більш складною як з адміністративної, так і з практичної точки зору, але водночас вона є більш точною та «справедливою», оскільки базується на розрахунку вартості лікування окремого хворого в кожному конкретному випадку.

Собівартість лікування k -го хворого в n -му підрозділі третьої групи розраховується за формулою (34):

$$CL2_{3,n,k} = CLD2_{3,n} \cdot KLD_{3,n,k} + \sum_{i=1}^{lk} (CMP_i \cdot KMP_i) + COZ_{2,5} \cdot T_k + CLX_{2,4} \cdot KLD_{3,n,k} + MD_{3,n,k} + CRE_{2,6} \cdot KRE_{3,n,k} \quad (34),$$

де $CL2_{3,n,k}$ — собівартість лікування k -го хворого в n -му підрозділі третьої групи, обчислена за другим видом оплати стаціонарної медичної допомоги;

$CLD2_{3,n}$ — собівартість одного ліжко-дня знаходження та лікування пацієнта в n -му підрозділі першої групи, яка включає собівартість готельних послуг та всіх лікувальних процедур, які надаються співробітниками даного підрозділу;

$$CLD2_{3,n} = (CP_{3,n} - CP_{2N}) / KLD_{3,n} \quad (34.1),$$

де $CP_{3,n}$ — повна собівартість n -го підрозділу третьої групи $CP_{3,n}$;

CP_{2N} — собівартість СП другої групи, собівартість послуг яких прямо врахована в формулі (22);

$KLD_{3,n}$ — кількість ліжко-днів в $CP_{3,n}$ за звітний період.

$$KLD_{3,n} = \sum_{k=1}^{KXB_{3,n}} KLD_{3,n,k} \quad (34.2),$$

де $KXB_{3,n}$ — кількість хворих, пролікованих в $CP_{3,n}$ за звітний період;

$KLD_{3,n,k}$ — кількість ліжко-днів, проведених k -м хворим у $CP_{3,n}$;

$CLX_{2,4}$ — собівартість лікувального харчування на один ліжко-день;

CMP_i — собівартість i -ї медичної процедури СП другої групи, наданої хворому;

KMP_i — кількість одиниць i -ї медичної процедури n -го підрозділу другої групи;

l_k — кількість медичних процедур (послуг), проведених за весь курс лікування для k -го хворого СП другої групи;

$COZ_{2,5}$ — собівартість 1 год роботи операційної;

T_k — тривалість операції в годинах k -го хворого;

$MD_{3,n,k}$ — вартість медикаментів, використаних за весь курс лікування k -м хворим у $CP_{3,n}$;

$KRE_{3,n,k}$ — кількість ліжко-днів лікування k -го хворого з $CP_{3,n}$ в підрозділі анестезіології та інтенсивної терапії;

$CRE_{2,6}$ — собівартість одного ліжко-дня знаходження хворого в підрозділі анестезіології та інтенсивної терапії.

Розрахунок вартості амбулаторно-поліклінічної медичної допомоги

Розрахунок собівартості одного візиту (відвідування) до лікаря амбулаторно-поліклінічного прийому в розрізі за спеціальностями СП третьої групи проводиться аналогічно до розрахунку собівартості медичних послуг СП другої групи, представленого вище.

Собівартість медичної допомоги, що надається в умовах денних стаціонарів усіх типів, розраховується з урахуванням собівартості лікування одного пацієнто-дня в денному стаціонарі, помноженого на кількість пацієнто-днів, проведених пацієнтом у денному стаціонарі, і розраховується аналогічно до розрахунку вартості лікування в стаціонарі, представленого вище.

Розрахунок вартості (тарифів) на медичні послуги, амбулаторно-поліклінічне та стаціонарне лікування

Розрахунок вартості (тарифів) на медичні послуги, амбулаторно-поліклінічне та стаціонарне лікування проводиться за формулою (35):

$$V_{m,n,i} = C_{m,n,i} \cdot (1 + R / 100) \quad (35),$$

де $V_{m,n,i}$ — вартість (тариф) i -ї медичної послуги (медичної допомоги) СП m,n ;

$C_{m,n,i}$ — собівартість i -ї медичної послуги (медичної допомоги) СП m,n ;

R — рівень рентабельності у відсотках, який не може перевищувати граничного рівня рентабельності, установленого місцевим органом виконавчої влади.

Висновки

Досить складна математична модель із суворим алгоритмом розрахунку вартості медичних послуг та медичної допомоги за єдиною уніфікованою методикою дозволила створити досить просте, з точки зору користувача, програмне забезпечення на базі електронних таблиць EXCEL, доступне для самостійного використання економістами ЛПЗ середньої кваліфікації,

яке легко адаптується до структури будь-якого медичного закладу й дуже просто переналагоджується у разі зміни законодавства або структури медичного закладу.

Підготовка економіста-користувача, впровадження та адаптація програмного забезпечення під структуру ЛПЗ займатиме 2–5 робочих днів.

Єдина уніфікована методика і розроблене на її основі програмне забезпечення дозволяють проводити найбільш точні порівняно з іншими методами розрахунки:

- собівартості всіх підрозділів ЛПЗ;
- вартості всіх медичних послуг кожного окремого СП ЛПЗ;
- вартості оперативних втручань (операцій) для кожного СП;
- вартість ліжко-дня в палатах інтенсивної терапії для кожного СП;
- вартості лікування в стаціонарі за трьома основними видами оплати:

1) оплата за кількістю днів перебування пацієнта у стаціонарі;

2) оплата за нозологіями;
3) сумарна оплата вартості проведених лікувально-діагностичних заходів та хірургічних втручань;

- вартості стаціонарного лікування в день виписки пацієнта з автоматизованим оформленням акта наданих послуг (виконаних робіт) і рахунку-фактури на оплату лікування для юридичних і фізичних осіб згідно з чинним законодавством;
- обсягу виконаних послуг, амбулаторного та стаціонарного лікування за кожним СП ЛПЗ;
- для порівняння ефективності діяльності однотипних СП різних ЛПЗ;
- потреби в кількості та вартості лікарських засобів та виробів медичного призначення для виконання заданого обсягу медичних процедур (послуг), нозологій як для окремого структурного підрозділу, так і в цілому по ЛПЗ;

- повного циклу економічного планування та вартості лікування в системі державного обов'язкового медичного страхування;
- нормативних, планових і фактичних витрат на медичну допомогу, госпрозрахункових показників діяльності медичного закладу та його підрозділів;
- відшкодування витрат ЛПЗ за наданий обсяг медичної допомоги під час впровадження методу глобального бюджету.

*Р.О. Моїсєєнко, О.К. Толстанов,
В.В. Залеська, В.І. Яструбінський,
І.О. Слабкий, М.В. Шевченко,
Я.Ф. Радий, В.Д. Долот,
В.О. Жельман, І.І. Чермак, М.І. Яцюк*

*Вперше опубліковано
у «Щотижневикі АПТЕКА»
від 21.05.2012 № 841 (20)
(<http://www.apteka.ua/article/143330>)
та від 28.05.2012 № 842 (21)
(<http://www.apteka.ua/article/144282>)*

Поняття, що використовуються у цій Методиці, мають таке значення:

Медико-економічна модель діяльності лікувально-профілактичних закладів (ЛПЗ) — це схема функціонування ЛПЗ, перекладена мовою математичних формул, яка включає всю інфраструктуру медичного закладу (будівлі, споруди, технічні засоби, медобладнання тощо), трудові ресурси, фінансові та матеріальні ресурси, усю технологічну систему надання медичної допомоги та вихідні результати діяльності (надані медичні послуги та проліковані хворі). На основі медико-економічної моделі розраховується собівартість структурних підрозділів ЛПЗ, проводиться порівняльний економічний аналіз їх діяльності, розраховується собівартість наданих консультативних, діагностичних, лікувальних, профілактичних та інших послуг.

Структурний підрозділ (СП) — підрозділ, який згідно з штатним розкладом ЛПЗ має свої функціональні обов'язки та права, затверджений штат співробітників, веде аналітичний облік наданих послуг та власних витрат.

Власна собівартість СП — поточні витрати за весь обсяг послуг, які виконуються його співробітниками за певний звітний період без врахування вартості наданих йому послуг іншими СП.

Собівартість витрат СП — поточні витрати за весь обсяг послуг, які виконуються його співробітниками за певний звітний період з урахуванням вартості наданих йому послуг іншими СП.

Собівартість витрат ЛПЗ — сумарні поточні витрати медичної установи за всі послуги, які надаються в усіх підрозділах закладу за певний звітний період.

Внутрішня адміністративно-управлінська послуга — це послуга, яку надають адміністративно-управлінські СП ЛПЗ для адміністративного управління діяльністю ЛПЗ.

Внутрішня господарчо-технічна послуга — це послуга, яку надають господарчо-технічні СП ЛПЗ із забезпечення функціонування господарської та інженерно-технічної інфраструктури ЛПЗ (тепло-водо-енергопостачання, обслуговування та ремонт обладнання, телекомунікацій, будівель тощо).

Медична допомога — діяльність професійно підготовлених медичних працівників, спрямована на профілактику, діагностику, лікування та реабілітацію у зв'язку з хворобами, травмами, отруєннями й патологічними станами, а також у зв'язку з вагітністю та пологами та являє собою комплекс послідовного ви-

конання дій та заходів, які включають медичні процедури різного призначення, хірургічні операції та медикаментозне забезпечення за певного рівня організаційно-технічного та санітарно-протиепідемічного забезпечення. Основним елементом структури медичної допомоги є медична процедура (послуга), яка залежно від свого призначення може бути діагностичною, лікувальною або профілактичною.

Медична процедура (послуга) — послідовно визначені дії або комплекс дій медичного персоналу, спрямованих на діагностику, лікування або профілактику захворювання, які мають самостійне закінчене значення й певну вартість та можуть виконуватися за допомогою пристрою, апарату або без них. Під медичною процедурою будемо розуміти технологічно та організаційно відокремлену частину лікувального процесу, яка здійснюється одним або бригадою медичних працівників на одному робочому місці при незмінному складі засобів праці.

З економічної та адміністративної точки зору медична процедура (послуга) є основною одиницею обліку, планування, нормування витрат та основним елементом формування технологічної системи діагностики та лікування.

Суттєвим значенням для визначення того, що входить до медичної процедури, є визначення її складності, тому медичні процедури розподіляються на прості та складні (комплексні).

Проста медична процедура (послуга) — неподільна послуга, яка виконується медичними фахівцями для пацієнта в обсязі одного з елементів діагностики, лікування або профілактики.

Складна (комплексна) медична процедура (послуга) — комплекс послідовних дій, який виконується медичними фахівцями для пацієнта та включає набір простих медичних процедур (послуг) з метою формування окремих етапів медичної допомоги.

Собівартість медичної процедури (послуги) — це вартісна оцінка використовуваних у процесі надання послуг матеріалів, основних фондів, палива, енергії, трудових ресурсів, а також інших витрат на її виробництво й реалізацію.

Фонд оплати праці (ФОП) — сума заробітної плати згідно з окладами й тарифами з усіма надбавками та доплатами до тарифних ставок, посадових окладів, премій, винагород у розмірах, передбачених діючим законодавством.

Тариф — це офіційно затверджений розмір оплати послуги.